dem k stálým průtahům v zásadní novelisaci našeho trestního práva, i dlouho trvající úspěch. Autorovo »bohužel«, pronesené v této souvislosti, je novým dokladem, jak dovede snaze po ideálním stavu právního řádu ve své disciplině obětovati i pochopitelný zájem na trvalé upotřebitelnosti svého díla. Kert.

FERDINAND PEROUTKA: *Budování státu.* Československá politika v letech popřevratových. Díl 2.: Rok 1919. Část 1., str. 537—874. Část 2.: 874—1372. in-8. — Navazuje na referát o prvním díle známého už díla v minulém ročníku (Všehrd XV. 42.) úmyslně přistupuji poněkud později k referátu o dílu druhém. Především se na něm až příliš zjevně dokumentovalo, jak sice autor má látku v poznámkách připravenu, jak si však definitivní stilisaci ponechává až na dobu, kdy dodává rukopis pro jednotlivý sešit do tisku. Možno říci, že jen tak pohotové žurnalistické pero jako je Peroutkovo může zmoci nesnáze z toho plynoucí, které se právě projevily u tohoto dílu tím, že byl teprve dodatečně rozdělen na dva svazky rozpolcením nejen v archu, nýbrž i v kapitole, kam dodatečně opravou tisku byl vsunut nadpis, velmi důležitý (Pozemková reforma), bez něhož je přechod v kap. Rozkol v socialismu na str. 865 velmi nejasný. Nelze tohoto odčiniti, ale tato závada by měla býti pro příště dutklivým mementem, protože škodí celé práci zcela zbytečně. Druhý důvod odsunutí referátu byla zkušenost, že o části o Štefánikovi, zvláště o kap. »Štefánikova smrt« (str. 904 a násl., nyní ve 2. svazku), v níž podal Peroutka svůj názor o povaze Štefánikově, se rozpoutala velmi prudká diskuse koncem minulého roku 1933, která — jak už to někdy bývá — nešetřila ani silnými slovy, ani inkriminacemi. Zejména se strany slovenské byl prudce napaden autor pro charakteristiku Štefánika jako — možno-li tak vyjádřiti jedním slovem — tuhého konservativce. Má-li referent nyní, kdy se největší bouře přehnala, vyjádřiti své stanovisko, je nutno samozřejmě s hlediska historické pravdy zásadně odmítnouti jakýkoliv útok na svobodu slova. Musíme vyslechnouti i názor opačný, byť bychom s ním nesouhlasili, protože jen osvětlením se všech stran, studiem všech pramenů se můžeme dopátrati pravdy. To také zdůraznil i univ. prof. Arne Novák v diskusi. Ale celý spor nečekaně jasně dokumentoval, jak je nesnadno psáti t. zv. současné dějiny a nepochybuji, že by nebyl býval tak prudce Peroutka napaden, kdyby byl mohl celou tuto partii podati obvyklou metodou historickou, t. j. především s citací pramenů. Ovšem jde tu o circulus vitiosus: neboť citovat prameny tam, kde jde o ožehavé politické otázky, znamená znemožnit psaní o nedávné historii. Je tedy nezbytno tuto kapitolu Peroutkovu o Štefánikovi považovat o vyslovení (a to vskutku nebojácné, protože se sahá na osobu obestřenou určitým nimbem!) autorova vlastního hlediska. Bude jistě trvat dlouhou dobu, až studiem pramenů a bez zatížení názory s té či oné strany se jednou historik po perné práci dopídí jasného názoru.

Už z toho, co bylo řečeno, je viděti, jak ojedinělou látku přináší druhý díl Peroutkova Budování státu. Začíná se *atentátem na Kramáře,* tedy událostí, která otřásla celou mladou republikou do základů. Ale rok 1919 měl podobných příhod řadu a teprve soustavné zpracování jako je Peroutkovo nám osvětlí obtíže, v níž se stát budoval a tuším, že čtenáře udiví, byť sám rok v jeho tíži prodělal, že všechnu krisi jsme šťastně přestáli. Tak do r. 1919 spadá zápas o Těšínsko (kap. *Sedmidenní válka)* se všemi nebezpečími státu vlastně bez armády, domácí i zahraniční krise, obsazení Slovenska *(Vjezd do Bratislavy),* dále zápas politických stran o moc, zvláště zápas lidové strany katolické o postavení katolické církve ve státě *(Katolicismus v boji),* až po rozkol v sociálnědemokratické straně a pokusu o politické násilí *(První rozkol v socialismu, Teror),* dále ještě zápas o Slovensko *(Vznik a Konec války o S.)*

s neštěstím, které nečekaně stihlo Štefánika, do něhož se skládalo mnoho nadějí, a k tomu nesmírně obtížná repatriace legií *(Situace v legiích, Poselstvo na Sibiř)* a konečně problém všech problémů, jak teprve ukázala pozdější doba, mírová konference *(Počátek mírové konference, Určení hranic atd.)*. Peroutka chvályhodně nezapomněl ani na hospodářské otázky a jeho kapitoly se pochopitelně soustřeďují na valutový problém a tu zase k osobě Rašínově *(Kolkování bankovek, Rašínova osobnost, Finanční otázky na mírové konferenci, Pokles valuty)*, ale ovšem musil se vyrovnati i s *Pozemkovou reformou* a konečně i problémem socialisace *(Počátek a konec s.)*.

V podání zůstal autor při způsobu dosavadním. Nelze dohlédnouti ještě konce Peroutkova díla, ale jistě i tak čtenáři referátu je jasné, že dosavadní tři knihy »Budování státu« rostou v celkovou historii počátků republiky. Č a.

GENERÁL JANIN: *M. R. Štefánik.* Vydala Nezávislá Jednota čs. legionářů v Bratislavě. 1934. 8⁰, 60 stran. Cena neudána. V »Budování státu« napsal Ferdinand Peroutka kapitolu o Štefánikovi, která, když byla otištěna v Lidových Novinách, způsobila dosti silnou debatu ve veřejnosti, jaký vlastně Štefánik byl. Protože Peroutka se pak v obraně svého pojetí odvolával na generála Janina, nadřízeného a přítele Štefánikova, byl gen. Janin požádán, aby k Peroutkovu vylíčení zaujal stanovisko. Přítomná knížka je Janinovou odpovědí na Peroutkova tvrzení; byla psána pro bratislavský Slovenský Deník, kde také poprvé byla otištěna. K letošním oslavám Štefánikovým pak vyšla knižně v úhledné úpravě Slovenské Grafie. Generál Janin rozvádí šíře pojmy, které nejasným výkladem jeho zmínek v knize »Moje účast na československém odboji« způsobily dosti trpkosti na Slovensku. Vyjasňuje na př. tvrzení, že Štefánik byl aristokratem, ale skutečným aristokratem ducha a toužil po tom, aby také vláda věcí přišla do rukou nejlepších duchu v národě. Dále se zabývá Štefánikovým politickým posláním ve Francii i na Sibiři a brání Štefánika proti výtkám, že nebyla jeho činnost úspěšná. — Knížka je cenným příspěvkem k osvětlení památky Štefánikovy. čb.

PHILIPP PANETH: *Das Land von Morgen.* Genius Verlag, Lipsko. 8⁰, 296 stran, RM 4.—. Panethova kniha patří mezi propagační publikace Československa, napsané z iniciativy našich vládních kruhů. Paneth je redaktorem World Edition v Londýně a spolupracovníkem novoyorského United Newspaper Service a procestoval již celý svět. O svých cestách píše reportážní knihy, jež dosahují pro svůj poutavý sloh značné obliby.

Země zítřka není jedinou Panethovou knihou z Československa. Napsal ještě zvláštní reportážní publikace Träumendes Land o Slovensku a Vergessenes Land o Podkarpatské Rusi. Píše své práce anglicky, německy a francouzsky.

Země zítřka obsahuje obsáhlý popis dojmů z cesty Československem, k němuž je připojeno několik stran fotografických ilustrací, jež doplňují text. Kniha skutečně se dobře čte, protože je psána velmi svěžím stylem, všímá si různých drobností denního života a neunavuje pouhým vypočítáváním dat. Paneth je reportér a proto jeho kniha je taková. Nese to současně s sebou nebezpečí, že odbíhá od tématu, jemuž se chtěl věnovat, zabíhá někdy do pseudofilosofických úvah a rozbíjí tím ucelenost popisu.

Je zde ještě jiná vada. Paneth jako cizinec nemá dosti silného pocitu, zda všechno. o čem píše, je dost vkusné a zda je to příjemné, ač nepopisuje žádnou chybu. Tak na př. píše opravdu zvláštním způsobem své projevy obdivu našim ženám, hlavně pražským.

Kromě toho jeho kniha, jako každá reportáž, trpí tím, že záhy ztrácí aktualitu. Paneth všude staví se na stanovisko pozorovatele v den,